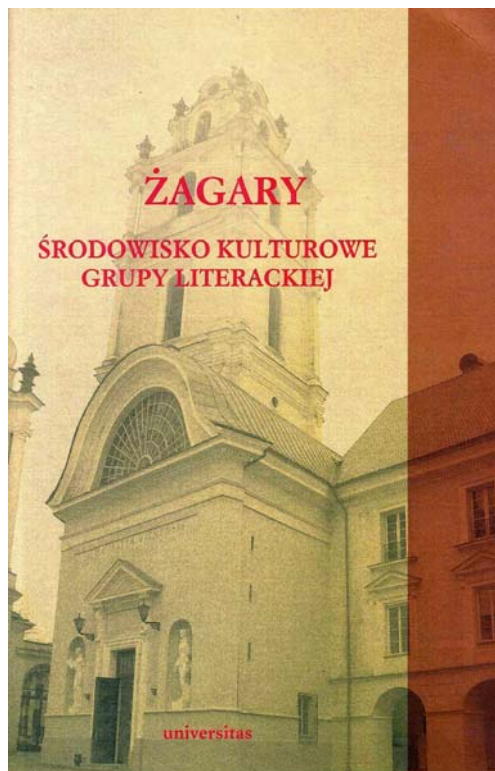

Żagary. Środowisko kulturowe grupy literackiej

Red.: Tadeusz Bujnicki, Krzysztof Biedrzycki, Jarosław Fazan
TAiWPN Universitas, Kraków 2009, s. 416

Tom zawiera studia stanowiące efekt krytycznego opracowania spuścizny literackiej i publicystycznej z lat 1930-1940 wileńskiej grupy Żagary oraz rekonstrukcji jej tła kulturalnego i literackiego. Rozbudowany w czasie badań kontekst historyczny, filozoficzny (katastrofizm europejski), etniczny (związki żagarystów z kulturą litewską, białoruską, żydowską, rosyjską itd.) pozwala na uchwycenie specyficznej atmosfery intelektualnej ówczesnego wielokulturowego i wielojęzycznego Wilna, w której wyrosła twórczość Czesława Miłosza, Jerzego Zagórskiego, Teodora Bujnickiego, Aleksandra Rymkiewicza, publicystyka literacka Józefa Maślińskiego i innych.

Przeświadczenie o „kresowej peryferyjności” Wilna w twórczości żagarystów znajdowało kompensację w poszerzaniu horyzontu na zagadnienia o szerokim, uniwersalnym zasięgu. Od początku żagaryści tworzyli w swej poezji pejzaże fantastyczne oraz wprowadzali nowoczesne kwestie ideologiczne i filozoficzne. Ich świadomość estetyczna i światopogląd przekraczały lokalne postromantyczne tradycje. Wyraziste było przy tym przekonanie członków grupy o ideowo-społecznych zadaniach twórczości artystycznej, powstającej na tym „prowincjonalnym”, zagubionym na kresach II Rzeczypospolitej obszarze. I dlatego ważnym „kluczem” do rozpoznania światopoglądu żagarystów jest kategoria „pogranicza”.

Książka kontynuuje inicjatywy badawcze, które owocowały to-mami opublikowanymi w serii Biblioteki Literatury Pogranicza (m.in. *Poezja i poeci w Wilnie lat 1920-1940*, Kraków 2003; *Wilno literackie na styku kultur*, Kraków 2007).

SPIS TREŚCI

Tadeusz Bujnicki, Przedmowa

I. FORMOWANIE SIĘ ŻAGARÓW

Stanisław Bereś, *Wileński obłok, czyli zanim powstały Żagary*

Teresa Dalecka, *Żagaryści na Uniwersytecie Stefana Batorego*

Beata Tarnowska, *"A krain tośmy co niemiara zjeździli..." Żagaryści w Akademickim Klubie Włóczęgów Wileńskich*

Krzysztof Biedrzycki, *Między "Słowem" a "Kurierem". Żagaryści w wileńskiej prasie codziennej*

Krzysztof Zajas, *Modlitwa o światło. Żagaryści a katastrofizm*

Jarosław Fazan, *Poetyka kontrastów. O modernizmie Żagarów*

Tadeusz Bujnicki, *Humor żagarystów*

Anna Szawerna-Dyrzka, *Na początku był... Bujnicki*

Danuta Balasaitiene, *Recepcja twórczości Teodora Bujnickiego w prasie litewskiej międzywojennego Wilna*

Jerzy Stefan Ossowski, *Żagarystowski start Józefa Maślińskiego*

II. WIELOKULTUROWE WILNO

Mindaugas Kvietkauskas, *Heterotopia międzywojennego Wilna: dyskursy krajoznawcze i literackie*

Joanna Lisek, *"Z przeklętego jesteśmy pokolenia". Żydowska grupa Jung Wilne i wileńskie Żagary*

Paweł Ławryniec, *"Żagary" i rosyjskie kręgi literackie w międzywojennym Wilnie*

Radosław Okulicz-Kozaryn, *Przebudzenie za "Snów o pięknie?" Wilno żagarystów a Wilno Ruszczyca*

III. INSPIRACJE MIĘDZYWOJENNE MIŁOSZA

Marta Wyka, *Miłosz i "geografia młodości" - kraje, konteksty, pokolenie. Rekonesans*

Joanna Zach, *Miłosz, Iwaszkiewicz i "kryzys Moderny"*

Aleksander Fiut, *Żagarysta w listach do skamandryty. (O korespondencji Czesława Miłosza z Jarosławem Iwaszkiewiczem z lat 1930-1934)*

Józef Olejniczak, *Od "Poematu o czasie zastygłym" do "Trzech zim"*

Andrzej Niewiadomski, *Czechowicz, Zagórski, Miłosz - trzy "syntetyzmy"*

ZAMKNIĘCIE

Krzysztof Czyżewski, *Linia powrotu. O praktykowaniu pogranicza w dialogu z Czesławem Miłoszem*

Indeks nazwisk